



Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

4 Inferri vindicta valet, quæ crima purget.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

non corporis. Quid est enim tangere immundum, nisi contente peccatis? Quid est autem exire inde, nisi faciat quod pertinet ad correctionem malorum, quantum primitusque gradus atque persona, salva pace, fieri possit? & pauli p[ro]p[ter]a. ¶ Exo frates mei, quotquot habetis inter vos qui adhuc amorem facilius pragmatu[m] eritis, peritos, adulteros, infestores & nigrarum, confabulatorum mathematicorum, phantasticorum, angurium, arsenicum, chroios, luxurios, quidquid inter vos malorum effectus, quantum potestis, improbat, ut corde recedatis, & redigite, ut exiretis inde: & nolite contentur, ut immundum non tangatis.

¶ Et qualisunque [sic] emendationis est ex B. Augustino, non potest, salvo pacis vinculo excludi.

C. V. ¶ Peccatis est, qui corrigit quod potest, vel excludit a[re]a, quod non potest.

Item in secundo libro contra episcopatum Parmentianum, c. 1.

¶ Vndeque potest, arguendo corrigit, vel quod corriger non potest, salvo pacis vinculo excludit, vel quod ille pacis vinculo excludere non potest, ex quatuor improbat, hinc est pacificus, & ab ipso maliciose, deinceps scriptura dicit. b [Va] hu[ic] qui discep[ta]t, quod iugis est bonum, & quod bonum est, nequam, & iusta. ¶ Omnia libet, prouisus fecerunt penitus alienus, & iusta. ¶ Quomodo, inquit Parmentianus, incorrupti potest permanere, qui corrupti sociari? 1

C. VI. ¶ Quid sit malo factari.

Item endem capite 21. continuo.

Tu e[st] pl[en]e, si locutus quis malis, id est, si mali aliqui cum eis committunt, aut commituntibus faverit. Si autem neutrum facit, nullo modo locutus. Porro, si addat terminum, ut non sit in vindicando piger, sed vel compit pulchritudine, & arguit, vel etiam si eam perniciens est, & ratio conservandae pacis admittit, etiam cum omnibus peccantes arguit, ut catet timet, removet, etiam vel ab aliquo gradu honoris, vel ab ipsa communione sacramentorum, & hac omnia cum dilectione corrigit, non cum odio persequenti, plenissimum officium non solum castissime innocentiam, sed etiam diligenter levantis, implevit. Vbi autem cateta impeditur, illa duo temperata retenta incorruptum, causisque custodiunt, ut nec faciat malum, nec approbet factum.

C. VII. ¶ Aliope peccata in ecclesia alios non presudicant.

Item in epistola c. 122, contra Donatistos.

Sicut p[ro]p[ter]a catholicis ecclesia fuerit separatus, quam similibet laudabiliter le vivere exilim, hoc solo scelere, quod a Christi unitate disjunctus est, non habebit vitam, sed Deum in manu super eum. Quisquis autem in hac ecclesia bene vixerit, nihil ei prejudicant alieni peccata, quia in ea uniusquisque proprium onus portabit, sicut Apollonius dicit g. & iusta. ¶ Ergo communio maiorum non maculat aliquem participatione sacramentorum, sed confessione factorum. Nam si in malis factis non eius quaque contentat, portat malus caufum suum, & perfons suam, nec prejudicat alteri, quem in confessione malo operis sicut non haber criminis.

¶ Christi unitate] Antea legelatus, Christianitate, Rec

a alij. b Ep[istola] 3. c Polyib[ulus]. d Psal[ms] 140.

e Tim[othy]. f Beda 1. Corinth. 11. g Ivo part. 2. cap. 101.

h Gal[atians].

i alij. j orig. lita. k orig. lita. m Gal[atians].

n alij. o Gal[atians].

p[ro]p[ter]a. q orig. r orig. s orig. t orig. u orig. v orig. w orig. x orig. y orig. z orig.

C. VIII. ¶ Non te maculat malus, si ei non consentis, sed ipsum rediguis.

Idem a iustitione 18. de verbis Domini.

A Malis b semper corde disjunctioni: ad tempus carnis te corpore copulamini. c iusta. ¶ Dubius modis non te maculat malus: si ei non consentias, & si redigas. Hoc est non communicare, non contentire: communicare quippe, quando facto eis conformum voluntatis vel approbacionis adjungitur. & iusta. ¶ Neque ergo contentientes stiit malis, ut approbent, neque negligentes, ut non arguant.

C. IX. ¶ Immundum tangere, est peccatis contentire.

Idem ex c codem.

R Ecedit d, exire inde, & immundum ne tetigeritis. Sed contra cordis, non corporis. Quid est enim tangere immundum, nisi contentire peccatis? Quid est autem exire inde, nisi facere, quod pertinet ad correctionem malorum, quantum pro unicuiusque gradu arque persona salva pace fieri potest? Displicuit tibi, quod quisque peccatis: non retinere immundum. Redarguisse, corripuit, moniti, adhibuisti etiam, fires exigit, confratrum, & qua unitatem non violer, disciplinari existit inde. & iusta. ¶ Clamat ista Moyes e, clamavit Esaia f, clamavit Hieremias g, clamavit Ezechiel h. Videamus, si dimiserunt populum Dei, & se ad alias gentes transfluerunt. Quam multa, & quam vehementer Hieremias increpavit in peccatis & feleatores populi sui, inter eos tamen erat, utrum cum eis templum intrabat, in eadem scleratorum hominum congregatio vobebat, sed clamante exibat inde. Hoc est exire inde, & hoc est immundum non tangere, & voluntate non contentire, & ore non parcer.

C. X. ¶ Non maculat innocentis facta nocentium,

qua ab eis credo non possint.

Idem in epistola 48. ad Vincentianum.

¶ Vnde magnum est crime ab istorum innocentium communione separari? Nam & facti innocentium, quæ innocentibus demontrari, vel ab innocentibus credi non possunt, non conquinantur quicquam, si propter innocentium conforiorum eriam cognita sufficiuntur. Non enim propter malos boni defenseri, sed propter bonos mali tolerandi sunt, sicut toleraverunt Propheta, contra quos tanta dicebant, nec communionem sacramentorum illius populi relinquebant: sicut ipse Dominus innocentem Iudam siquicunq[ue] ad condignum eius existim toleravit, & cum sacram conam cum innocentibus communicare permisit, sicut toleraverunt Apololoi eos, qui per invidiam, (quod ipsius diaboli vitium est) Chrifum annuntiabant.

C. XI. ¶ Mali, quos ecclesia recipit, nec expellit, si boni sunt tolerandi, non iudicandi.

Idem in sermone 24. de verbis Apostoli.

F Orte l in populo Dei fiat justa te avarus, raptor, inhiatus rebus alienis, quem nos talis, & fidelis est, vel potius fidelis vocatur. Non enim potes de ecclesia pellere: non habes aliquem adiutum caligando & corripiendo corrige, acceffurus est tecum ad altare. Noli timere: munifiques m proprimum onus portabit. Item iusta. ¶ Quomodo (inquis) ferres, quem novi malum? nonne melius ipsum ferres, quam te foras offerres? Ecce, quomodo feres n: attende Apololum dicentem: o [Vniuersitate] proprium onus portabit. ¶ Liberet te ita sententia. Non enim cum illo communi

a Beda Eph[es]. b Ivo p[ro]p[ter]a. c Beda 2. Cor[inthi]i. f supra

e. ca. eccl. Ivo p[ro]p[ter]a. d Ep[istola] 52. e Num[erorum] 16. f Ep[istola] 52.

g. Thren. 4. h Ezech. 14. i iusta et iustum. k Philip. 1. Talies. l fortis.] orig. Ivo part. 2. ca. 94. m Gal[atians] 6.

n alij. o alij. p[ro]p[ter]a. q orig. r orig. s orig. t orig. u orig. v orig. w orig. x orig. y orig. z orig.

percederent, (ut ita dicam) quid aliud, quam tauri erant, qui inimicos suos corpore virtutis cornu feriebant? Quid vero per alia, nisi patres novi testamenti figurantur? qui dum gratiam interne pinguedinis percipiunt, genitum desideris innuentes, ad sublimia contemplationis sua peccati subelevantur.

C. In ore I. In originali, & quatuor Gratiani vetus & f.

confenserint, obscuratos. Cum vero eis, per quos ecclesia regitur, adest salva pace potestas discipline adversus improbos aut nefarios exercenda, tunc rursus, ne fecordia, feginatioque dormiamus, alias aculei præceptorum, que ad severitatem exortacionis & pertinent, excrandimus, ut gressus nostros in via Domini ex utriusque testimonio illo duce atque adjuto dirigentes, ne patientia nomine torpescamus, nec obtenuo diligentia laetiamus.

I. ¶ De deficitandam. Apud B. Augustinum legitur, intenduntur putant ecclesiam & disciplinam: sed ceteri collabores cum Gratianis concordant. Multa vero alia ex illis, & singulare in toto hoc capite sunt refutata.

C. XIX. q. Lexis occulta, severus autem panis

foecus ecclésia delicta manefita.

Item contra apóstolam Parmentani, lib. 3. c. 2.

C. Vnde b quicquid fratrum, id est Christianorum intus in ecclesiæ societate constitutorum, in aliquo tali peccato fuit deprehensus, ut anathematis dignus habeatur, fiat hoc, ubi periculum schismatis nullum est. & infra.

¶ Quando ita cuiusque crimen notum est omnibus, & omnibus execrabile appareat, ut vel nullus prosrus, vel non tales habeat defensores, per quos possit schisma contingere, non dormiat severitas discipline.

¶ Relectanda est.

C. XVII. q. Infidelium coligere & convixisse non sunt evanenda.

Quod Augustinus expponens, ait.

¶ Nihil est non possunt Christo lucrari, si eorum

collegiuntur vitium & convivium. Vnde & Dominus

& cum publicans & peccatoribus manducavit & bebi-

t. In his vero intus sunt, id est, infidelibus putre-

do relectanda est.

Sed pessima causa habetur apud B. Augustinum de penitentiis.

¶ A. vero vero feri omnia sunt in glossario. Cor. 5. s.

¶ Alioquin & invenirentur ad vestis intus.

Hinc etiam cum Propheta dicit: [Facit Dominus iudicium

enim sepius patiuntur,] expponens addidit Augustinus:

[ab eo qui non sunt iusta, in quo nequit disciplina exerceri.]

Item quando multitudine est in scilicet, ne salva pace ecclesia misericordia pessima, retinendam sum potius, quam videntis pace ecclesia

panis pessima, retinendam sum potius, quam videntis pace ecclesia

panis pessima.

C. XVIII. q. Quædam mala ponenda sunt, &

quædam tollendanda.

Vnde Augustinus ait in libro de fide & operi-

bui, c. 4. ¶ s.

¶ Vnde vero et contraria perlicitantes, cum bono-

rum, malorumque permissione in ecclesia demon-

strant, seu practicant esse perferunt, & patientia

præcepta discimus, [qua ita nos simillimum reddunt,

ut etiam filii noster in ecclesia esse zizania, non ta-

men impedit aut fidis aut charitas nostra, aut

quoniam zizania in ecclesia esse certissimum, ipse de eccl-

esi recensuit] deficitandum & patent ecclesia misericordia

plenum, quando pervertimur lecituram præpositos

tributus, ut ad eos non pertineat, nisi dicere, quid can-

vendum, quid faciendum sit quodlibet autem quisque

facit, non curat. Nos vero ad famam doctrinam per-

petrare arbitramur, ex utriusque testimoniis utam senten-

iam moderari, ut & canes in ecclesia proper pacem ec-

deserteremus, & canibus sanctum, ubi pax ecclesi-

ta est, non demus. Cum ergo fei per negligendum pra-

petitorum, five per aliquam excusabilem necessitatem, si

per eoccas obceptiones inventimus in ecclesia ma-

les, quo ecclesiastica disciplina corrigit aut coe-

re non possumus, tunc ne f' alcedat in cor nostrum

impia & perniciosa presumptio, qua exilimenes nos

ab his esse separando, ut peccatis eorum non inquiue-

mus, tunc ne post nostrahre conseruer, velut mundos

lindos principios abunitatis compage, quasi a malo-

sum confortio segregatos: veniant membra illa de

Scriptura simillimina, & divina oracula, vel certifi-

ca exempla, quibus demonstratum & prænuntiatum

est, malos in ecclesia permisitos bona uite in finem fa-

cili, tempestu judicii futuros, & nihil bonis in unitate

participatione sacramentorum, qui eorum factis non

a. ad. cori. 13. b. Poly. ibid. Ivo p. 2. c. 27. Pann. in pro-

c. 13. & 14. c. Lue. 22. d. Lue. 22. e. Burch. l. 20. c. 19.

Ivo p. 17. c. 31. f. alpro. g. Dan. 4. h. Exod. 5. usq; ad 15.

i. al. sapientia cordis.] orig.

C. c. 2

C. XXI. q. Soli prædicti saluatoris, qui in pa-

culando suo labore meruerunt.

Gregorius vero in dialogo, lib. 1. c. 8.

O Binieri & nequaquam possum, quia prædicti

non fuerint. Sed ea quæ sancti viri orando efficiunt,

ita prædicti sunt, ut precibus obtineantur. Nam i-

psa quoque perenni regni prædicti ita est ab omni-

potenti Deo disposta, ut ad hoc electi ex f labore,

perveniant: quatenus postulando mereantur accipere,

quod eis omnipotens Deus ante causa disposerit do-

nare.

C. XXII. q. Occidit Dei iudicio mali obdurate-

flagellis, boni emendantur.

Item Augustinus in lib. de prædicti

& gratia, c. 15.

NAbuchodonosor g. ponenterunt meruit fructu-

osam. Nonne poli innumeratas impietas flagella-

tus penituit, & regnum quod perdidera, rufus ac-

cepit? b Pharaon autem ipsius flagellis est durior effectus,

& perit? Hic mini rationem reddat, qui divinum

confitimus minimum alto, i. sapientique corde dijudicat

cur medicamentum unius medici manu confectum,

est, malos in ecclesia permisitos bona uite in finem fa-

cili, tempestu judicii futuros, & nihil bonis in unitate

participatione sacramentorum, qui eorum factis non

a. ad. cori. 13. b. Poly. ibid. Ivo p. 2. c. 27. Pann. in pro-

c. 13. & 14. c. Lue. 22. d. Lue. 22. e. Burch. l. 20. c. 19.

Ivo p. 17. c. 31. f. alpro. g. Dan. 4. h. Exod. 5. usq; ad 15.

i. al. sapientia cordis.] orig.

Christi a bonus odor aliis est odor vita in vitam, aliis odor mortis in mortem. Quantum ad naturam, ambo homines erant. Quantum ad dignitatem, ambo Reges. Quantum ad causam, ambo captivum populum Dei posse debant. Quantum ad poenam, ambo flagellis clementer admisisti. Quid ergo fines eorum fecisti esse diversos, nisi quod unus manum Dei sentiens, in recordatione propria iniquitatis ingemuit; alter liberò contra Dei misericordissimam veritatem pugnauit arbitrio?

C. XXXI.

Idem.

VAIS & IZ nonquam Deus redderet interitem, si non spontaneum inventeret homo habere peccatum:

quia nec Deum peccanti homini iustè inferret iram, si homo ex prædestinatione Dei cedidisset in culpam. **I**dem.

¶ Prædestinationem Dei à bonum fīe ad malum

in hominibus operari incepit dicitur, ut ad utrumque

homines quād necessitas videatur impellere: cum in

bonis voluntas sit intelligenda non sine gratia; in malis

autem voluntas intelligenda sine gratia.

Cum vero aliquis ad Deo, aut tradito desideret suis, aut obdūtis le-

gitimis, aut reliquis, magnis peccatis suis hoc ipsius memen-

te profiteretur: quia talia eorum criminis præcesserunt, ut

ipso ibi ponas debuerint, quia eis etiam supplicium ver-

terent in reatum. Atque ita nec de iudicio Dei que-

rimur, quo deſerit meritos deiſerit, & misericordia ejus

gratias agimus, quā liberat nos meritos libera.

Vires itaque obediens non idem cuiquam subtrahit, quia e-

um non prædefinavit, sed [ideo] fīum non prædefini-

vit, quia recesserunt ab ipso obediens esse previdit,

Prædestinatione & igitur Dei ſemp̄ in bono eis, qui pec-

catum ſola hominis voluntate commiſſum, aut remiſſe-

dum novit cum laude misericordia, aut plectendum cum

laude iuſtitia.

In malis autem operibus noſtris ſola praefi-

cientia Dei intelligenda eft: quia ficut præcivit, &

prædefinavit quia ipſe fecit, & ut faceremus dedit, ita præfe-

vit tantum, non etiam prædefinavit, quia ipſe fecit,

ne in faceremus, exigit. Hi autem de quibus dicu-

tur: [Ex nobis exierunt, fed non fuerunt ex nobis: Si-

enim fuissent ex nobis, manifestum utique nobisfum:] vo-

luntate exierunt, voluntate ceciderunt: & quia præfici-

sunt caſti, non sunt prædefiniti: efficiunt autem prædefi-

nati, si effici reverſi, & in facitate ac veritate manu-

ti. Ac per hoc prædefinitione Dei multis est cauſa standi-

mentis eis cauſa labendis.

In plerisque, vetus caput hoc coniunctum eft superius, & in titu-

lo eis, item, non idem: eft autem confidem ex loci indicatis,

Eugenii, Proſteri, & B. Auguſtini.

Non ergo neſſitatem facit corollinus, vel obdūtio di-

cina prædefinitiones, ſed praeficiens, cam boni per gratiam corri-

gantur, & libero arbitrio malo ferantur.

Neg, enim quia quodquid prædefi-

nitio, ſed praeficiens, cam bona obli-

gitur, vel præficiens, qui futura ſunt: ſed quia bona obli-

gitur, male præter ejus ſciantem evenire non poffunt.

Quarum ergo concenteruntur, ſi hæc prædefinitione ſunt,

vel praeficiens, neſſitari evenient: non tam idem obli-

gitur eis, neſſitari evenient, qui prædefinitione ſunt, vel praefi-

ciens: qui tibi neſſitare refert ad rectum evenient, illi ad ini-

gium dicens praeficiens. Unde Augustinus: [Dua, i, ſaint,

neſſitati, neſſitatis, ſimpli i una, vultus qua neſſitati omnes

homines eſſe morales: altera conditio, ut si aliquis ambula-

a 1. Cor. 2. b aliam. c Fulgentius l. ad Monymmen.

Profer in ref. ad Capitula Gallorum, cap. 6. d Ibidem cap. 11.

e Ibidem cap. 1. f aliam ad orig. g Idem Profer, cap. 14.

h Sententia 6. ad cop. Gallorum. Idem ſent. 11. b Idem ad

objec. Vincenzianus, 6. 12. & Auguſt. ad articulos fibiſſale imponit,

art. 12. i Sententia in libro de prædefinitione Dei Burchard. 1. 10. c. 21.

k 20 p. 17. 6. 32.

l 20 p. 17. 6. 32.

m 20 p. 17. 6. 32.

n 20 p. 17. 6. 32.

o 20 p. 17. 6. 32.

p 20 p. 17. 6. 32.

q 20 p. 17. 6. 32.

r 20 p. 17. 6. 32.

s 20 p. 17. 6. 32.

t 20 p. 17. 6. 32.

u 20 p. 17. 6. 32.

v 20 p. 17. 6. 32.

w 20 p. 17. 6. 32.

x 20 p. 17. 6. 32.

y 20 p. 17. 6. 32.

z 20 p. 17. 6. 32.

aa 20 p. 17. 6. 32.

bb 20 p. 17. 6. 32.

cc 20 p. 17. 6. 32.

dd 20 p. 17. 6. 32.

ee 20 p. 17. 6. 32.

ff 20 p. 17. 6. 32.

gg 20 p. 17. 6. 32.

hh 20 p. 17. 6. 32.

ii 20 p. 17. 6. 32.

jj 20 p. 17. 6. 32.

kk 20 p. 17. 6. 32.

ll 20 p. 17. 6. 32.

mm 20 p. 17. 6. 32.

nn 20 p. 17. 6. 32.

oo 20 p. 17. 6. 32.

pp 20 p. 17. 6. 32.

qq 20 p. 17. 6. 32.

rr 20 p. 17. 6. 32.

ss 20 p. 17. 6. 32.

tt 20 p. 17. 6. 32.

uu 20 p. 17. 6. 32.

ww 20 p. 17. 6. 32.

xx 20 p. 17. 6. 32.

yy 20 p. 17. 6. 32.

zz 20 p. 17. 6. 32.

aa 20 p. 17. 6. 32.

bb 20 p. 17. 6. 32.

cc 20 p. 17. 6. 32.

dd 20 p. 17. 6. 32.

ee 20 p. 17. 6. 32.

ff 20 p. 17. 6. 32.

gg 20 p. 17. 6. 32.

hh 20 p. 17. 6. 32.

ii 20 p. 17. 6. 32.

jj 20 p. 17. 6. 32.

kk 20 p. 17. 6. 32.

ll 20 p. 17. 6. 32.

mm 20 p. 17. 6. 32.

nn 20 p. 17. 6. 32.

oo 20 p. 17. 6. 32.

pp 20 p. 17. 6. 32.

qq 20 p. 17. 6. 32.

rr 20 p. 17. 6. 32.

uu 20 p. 17. 6. 32.

ww 20 p. 17. 6. 32.

xx 20 p. 17. 6. 32.

yy 20 p. 17. 6. 32.

zz 20 p. 17. 6. 32.

aa 20 p. 17. 6. 32.

bb 20 p. 17. 6. 32.

cc 20 p. 17. 6. 32.

dd 20 p. 17. 6. 32.

ee 20 p. 17. 6. 32.

ff 20 p. 17. 6. 32.

gg 20 p. 17. 6. 32.

hh 20 p. 17. 6. 32.

ii 20 p. 17. 6. 32.

jj 20 p. 17. 6. 32.

kk 20 p. 17. 6. 32.

ll 20 p. 17. 6. 32.

mm 20 p. 17. 6. 32.

nn 20 p. 17. 6. 32.

oo 20 p. 17. 6. 32.

pp 20 p. 17. 6. 32.

qq 20 p. 17. 6. 32.

rr 20 p. 17. 6. 32.

uu 20 p. 17. 6. 32.

ww 20 p. 17. 6. 32.

xx 20 p. 17. 6. 32.

yy 20 p. 17. 6. 32.

zz 20 p. 17. 6. 32.

aa 20 p. 17. 6. 32.

bb 20 p. 17. 6. 32.

cc 20 p. 17. 6. 32.

dd 20 p. 17. 6. 32.

ee 20 p. 17. 6. 32.

ff 20 p. 17. 6. 32.

gg 20 p. 17. 6. 32.

hh 20 p. 17. 6. 32.

ii 20 p. 17. 6. 32.

jj 20 p. 17. 6. 32.

kk 20 p. 17. 6. 32.

ll 20 p. 17. 6. 32.

mm 20 p. 17. 6. 32.

nn 20 p. 17. 6. 32.

oo 20 p. 17. 6. 32.

pp 20 p. 17. 6. 32.

qq 20 p. 17. 6. 32.

rr 20 p. 17. 6. 32.

uu 20 p. 17. 6. 32.

ww 20 p. 17. 6. 32.

xx 20 p. 17. 6. 32.

yy 20 p. 17. 6. 32.

zz 20 p. 17. 6. 32.

aa 20 p. 17. 6. 32.

bb 20 p. 17. 6. 32.

cc 20 p. 17. 6. 32.

dd 20 p. 17. 6. 32.

ee 20 p. 17. 6. 32.

ff 20 p. 17. 6. 32.

gg 20 p. 17. 6. 32.

hh 20 p. 17. 6. 32.

ii 20 p. 17. 6. 32.

jj 20 p. 17. 6. 32.

kk 20 p. 17. 6. 32.

ll 20 p. 17. 6. 32.

mm 20 p. 17. 6. 32.

nn 20 p. 17. 6. 32.

oo 20 p. 17. 6. 32.

pp 20 p. 17. 6. 32.

qq 20 p. 17. 6. 32.

rr 20 p. 17. 6. 32.

uu 20 p. 17. 6. 32.

ww 20 p. 17. 6. 32.

xx 20 p. 17. 6. 32.

yy 20 p. 17. 6. 32.

zz 20 p. 17. 6. 32.

aa 20 p. 17. 6. 32.

bb 20 p. 17. 6. 32.

cc 20 p. 17. 6. 32.

dd 20 p. 17. 6. 32.

ee 20 p. 17. 6. 32.

ff 20 p. 17. 6. 32.

gg 20 p. 17. 6. 32.

hh 20 p. 17. 6. 32.

ii 20 p. 17. 6. 32.

jj 20 p. 17. 6. 32.

kk 20 p. 17. 6. 32.

ll 20 p. 17. 6. 32.

mm 20 p. 17. 6. 32.

nn 20 p. 17. 6. 32.

oo 20 p. 17. 6. 32.

pp 20 p. 17. 6. 32.

qq 20 p. 17. 6. 32.

¶ a pietate, veritas, charitas non permitit contumaciam eorum hominum accipere testimonium, quos in ecclesia non videamus, cuius Deus peribet et damnabit. Qui enim dicit in testimonio non sequitur, potest humani testimoniū perdiderint. Item infra. Molitus medicus forentī phrenericō & parcer infidelium filio: ille ligando, ille cedendo, sed ambo diligendo. Si auxiliis negligenter, perire permittunt, illi potius falsa manu factudo crudelitas est. Item infra. ¶ Si per b. pontificem, quam per religionem ac fidem legim, tempus quo debuit, divino munere accepto festa & hi, qui inveniuntur in viis & in seipibus, id est, in heribus & schismatibus, cogunt intrare, non quia coguntur reprehendunt, sed quare & erga- tur, intendant. Convivium Domini unitas est corporis Christi, non solum in sacramento altaris, sed etiam in vinculo pacis. In eam infra. ¶ Theodosius I. Imperator legem 4 generibus in omnes hereticos promul- gatus, ut cuique eorum Episcopus vel clericus ubili- tate, in aliis celsis oporteat, decem libris aurum multifareatur. Item infra. ¶ Si oī aliquin una domo habitarent, quam certissime fecerint, sicut rurutam, non bisque id primum tantum nollent credere, atq; in ea manere perlaetent, si eos inde posseus exerceat vel invites, quibus immi- nentem illam rurutam polles demonstraremus, ut redire alios sub eis penitentia non audirent, puto, nisi sa- cerdos, non immenso crudelis judicarem. Porro, si unus illorum nobis diceret, quando intraveritis erure nos, memorem ipsum continuo trucidabo alter autemne exi- quisinde, ne crui veller, sed neque necare fe- auderet, quid digeremus, utrum ambos rurutus oppri- matur relinquere, an uno falte per misericordia nostram operam liberato, alterum non nostra culpa, sed sua po- tius intentio? Nemo iam infelix, qui non, quid fie- ri in aliis celsis oporteat, facilime judicet. Item infra. ¶ Quid si plurimi essent in domo rurutae, & in- desiderium nunc liberari posset, atque id cum facere co- nacem, aliis leprosi praecipio recaret, dolorem de- cetero softum de unius fale tempeste confortaremus: at non tamen, ne leprosi alii perderent, petere universos nullo liberto permetterimus. Quid igitur de opere misericordia quod proviso aeterna adipiscenda, & pa- ma aeterna vita hominibus debemus impendere, ju- dicandum est, si pro salute ista non solum temporali, sed etiam brevi ad ipsam exiguum tempus liberanda sic nos subvenient hominibus ratio vera & benigna com- pellit. Item infra. ¶ Si eī (inquit Donatulus) oportet, ut nos extra ecclesiam, & adversus ecclesiam fuisse peccatum, ut falso esse possimus, quomodo per itam po- nentem quid vos clerici, vel etiam Episcopi perma- nemus? Hoc non fecerit, quoniam revera (quod faten- dum est) heretici debent, nisi pacis ipsius compensa- tionem finantur. Sed libi hoc dicant, & multo maxime humiliter dolent, quin zanta morte praecisionis face- ant, ut isto quodam vulnera matris catholicae revi- fram. Cam enim praecipit rarus infernus, sit atque vul- nus ab ore, quo possit recipi, ut vivat, qui sine vita radici periret, sed cum receperit recipienti coauerit, & vix conqueretur, & fruatur: si autem non coau- erit, illi quidem aescit, sed vita arbore permanebit. Etenim & tale inferendi genus, ut nullo praeciso ra- qui minus est, illi qui foris est, infaturat: non tamen nullo, sed vel levissimo arbore vulnera. Ita ergo & illi cum ad radicem catholicae veniunt, nec eis quanvis post erroris sui penitentiam honor elicitur, aut E- piscope patet auctor, fit quidem aliquid tanquam in cor- tice arbore matris contra integratem severitatis: ve-

tuntamen quia neque a qui plantat, et aliquid neque quis sit, ad misericordiam precibus suis, coalescenti infirmorum pace rurorum charitas & cooperatio multius divinum peccatorum. Et paulo post. ¶ Verum in hujusmodi caesis, ubi & per graves diffensionum scissuras non huius, aut illius hominis est periculum, sed popu- lorum fruges jacent, detrahendum est aliiquid severitatis, ut majoribus malis fanidis charitas sincera subveniat. Habeant ergo isti de præterito derelictibili errore, sicut Petrus habuit de mendaciorum, amarum dolorum, & veniant ad ecclesiam Christi veram, id est, ma- trem catholicam: fin in illa clerici, fin Episcopi utili- tet, qui contra illam fuerunt hostiliter. Non iavide- mus, in modo amplectimur, optamus, horramur, & quos in viis, & in seipibus invenimus, intrare cogimus, & sic nondum quibusdam persuaderemus, quia non res eorum, sed ipsos querimus.

¶ Theodosius I. Imperator legem 4 generibus in omnes hereticos promul- gatus, ut cuique eorum Episcopus vel clericus ubili- tate, in aliis celsis oporteat, decem libris aurum multifareatur. Item infra. ¶ Quod eo modo fieri aliquatenus arbitramur, si legem piffima memoria Theodosii, quam generaliter in omnes hereticos promulgavit, ut quisquis eorum Episcopus vel clericus, ubilibet effet inventus, decem li- bris aurum multifareatur, expressis Donatistis, qui se nega- bant hereticos, ita confirmarent, ut non omnes ea mul- tata ferientur, & catena que sequuntur.

C. XXV. ¶ Medicinali severitate meli cogar- tur ad bonum.

Idem Febo, epist. 67.

¶ Videlicet hic ecclesie medicina, salutem omnium maternam charitatem conquires, tanquam inter phreneticos & lethargicos astutian. Nunquid conte- minere, nunquid defilere vel debet, vel potest? Vtique fit, necesse est, molestia: quia neutrus est inimicus. Nam & phreneticci nolunt ligari, & lethargici nolunt excisi- eri: sed perferant diligenter charitatis phreneticum castigare, lethargicum stimulare, ambos amare. Ambō offenduntur, sed ambo diliguntur. Ambō molestiae, quandiu agri sunt, indignantur, sed ambo sanari gra- tuluntur. & infra in eadem. ¶ Catholici esse non inimici- piunt, nisi heretici esse defilentur. Neque enim sacra- menta eorum nobis inimica sunt, que cum illis nobis sunt communia: quia non humana sunt, sed divina. Pro- prius error eorum est auferendus, quem male imbibent, non sacramenta, quia similliter acceperunt, qua ad pecuniam suam portant & habent, quanto indignus ha- bent: sed tamen habent.

¶ pars. Ecce quid crimina sunt ponenda, quando salutis pace ecclesiæ servitissim: in quo tamē deflexio adhuc est. Alio- quando enim delinqüentum modicudo dū per patientiam ad pa- tentiam est expellenda: aliquando in pauci est punienda, ut ex- rane example casus terrenus, & ad patientem provocante, tunc, cum discipuli & celesti igne Samaritanos velint emovere, prohibeti sunt: ¶ Samaritani ad patientem sunt expellendi, ut Coris prodicante concurreverent.

C. XXVI. ¶ Non semper in eos, qui peccant,

vindicta est exercenda.

Unde Ambrofius ad lib. 2. commentarij

ad c. 9. Luc.

¶ Vnde [Christus] discipulos inccepavit, quia si ignem super eos descendente cupiebant, qui ipsum non repperant, offenditur nobis non semper in eos, qui peccaverint, vindicandum: quia nonnumquam amplius prodest clemens, tibi ad patientem, lapso ad corre- ctioneum. Denique Samaritani & citius cedererunt, à quibus hoc loco ignis arceret: nec discipuli peccant,

a Polyc. lib. 7. tit. 3. Ans. 1.2. c. 61. b. postface.] orig. Infra. g. & schismatis. & quoniam orig. a. C. Theod. lib. 1.2. tit. 3. c. 21. & c. 25. & c. 26. & c. 27.

c. 28. & c. 29. & c. 30. & c. 31. & c. 32. & c. 33. & c. 34. & c. 35. & c. 36. & c. 37. & c. 38. & c. 39. & c. 40. & c. 41. & c. 42. & c. 43. & c. 44. & c. 45. & c. 46. & c. 47. & c. 48. & c. 49. & c. 50. & c. 51. & c. 52. & c. 53. & c. 54. & c. 55. & c. 56. & c. 57. & c. 58. & c. 59. & c. 60. & c. 61. & c. 62. & c. 63. & c. 64. & c. 65. & c. 66. & c. 67. & c. 68. & c. 69. & c. 70. & c. 71. & c. 72. & c. 73. & c. 74. & c. 75. & c. 76. & c. 77. & c. 78. & c. 79. & c. 80. & c. 81. & c. 82. & c. 83. & c. 84. & c. 85. & c. 86. & c. 87. & c. 88. & c. 89. & c. 90. & c. 91. & c. 92. & c. 93. & c. 94. & c. 95. & c. 96. & c. 97. & c. 98. & c. 99. & c. 100. & c. 101. & c. 102. & c. 103. & c. 104. & c. 105. & c. 106. & c. 107. & c. 108. & c. 109. & c. 110. & c. 111. & c. 112. & c. 113. & c. 114. & c. 115. & c. 116. & c. 117. & c. 118. & c. 119. & c. 120. & c. 121. & c. 122. & c. 123. & c. 124. & c. 125. & c. 126. & c. 127. & c. 128. & c. 129. & c. 130. & c. 131. & c. 132. & c. 133. & c. 134. & c. 135. & c. 136. & c. 137. & c. 138. & c. 139. & c. 140. & c. 141. & c. 142. & c. 143. & c. 144. & c. 145. & c. 146. & c. 147. & c. 148. & c. 149. & c. 150. & c. 151. & c. 152. & c. 153. & c. 154. & c. 155. & c. 156. & c. 157. & c. 158. & c. 159. & c. 160. & c. 161. & c. 162. & c. 163. & c. 164. & c. 165. & c. 166. & c. 167. & c. 168. & c. 169. & c. 170. & c. 171. & c. 172. & c. 173. & c. 174. & c. 175. & c. 176. & c. 177. & c. 178. & c. 179. & c. 180. & c. 181. & c. 182. & c. 183. & c. 184. & c. 185. & c. 186. & c. 187. & c. 188. & c. 189. & c. 190. & c. 191. & c. 192. & c. 193. & c. 194. & c. 195. & c. 196. & c. 197. & c. 198. & c. 199. & c. 200. & c. 201. & c. 202. & c. 203. & c. 204. & c. 205. & c. 206. & c. 207. & c. 208. & c. 209. & c. 210. & c. 211. & c. 212. & c. 213. & c. 214. & c. 215. & c. 216. & c. 217. & c. 218. & c. 219. & c. 220. & c. 221. & c. 222. & c. 223. & c. 224. & c. 225. & c. 226. & c. 227. & c. 228. & c. 229. & c. 230. & c. 231. & c. 232. & c. 233. & c. 234. & c. 235. & c. 236. & c. 237. & c. 238. & c. 239. & c. 240. & c. 241. & c. 242. & c. 243. & c. 244. & c. 245. & c. 246. & c. 247. & c. 248. & c. 249. & c. 250. & c. 251. & c. 252. & c. 253. & c. 254. & c. 255. & c. 256. & c. 257. & c. 258. & c. 259. & c. 260. & c. 261. & c. 262. & c. 263. & c. 264. & c. 265. & c. 266. & c. 267. & c. 268. & c. 269. & c. 270. & c. 271. & c. 272. & c. 273. & c. 274. & c. 275. & c. 276. & c. 277. & c. 278. & c. 279. & c. 280. & c. 281. & c. 282. & c. 283. & c. 284. & c. 285. & c. 286. & c. 287. & c. 288. & c. 289. & c. 290. & c. 291. & c. 292. & c. 293. & c. 294. & c. 295. & c. 296. & c. 297. & c. 298. & c. 299. & c. 300. & c. 301. & c. 302. & c. 303. & c. 304. & c. 305. & c. 306. & c. 307. & c. 308. & c. 309. & c. 310. & c. 311. & c. 312. & c. 313. & c. 314. & c. 315. & c. 316. & c. 317. & c. 318. & c. 319. & c. 320. & c. 321. & c. 322. & c. 323. & c. 324. & c. 325. & c. 326. & c. 327. & c. 328. & c. 329. & c. 330. & c. 331. & c. 332. & c. 333. & c. 334. & c. 335. & c. 336. & c. 337. & c. 338. & c. 339. & c. 340. & c. 341. & c. 342. & c. 343. & c. 344. & c. 345. & c. 346. & c. 347. & c. 348. & c. 349. & c. 350. & c. 351. & c. 352. & c. 353. & c. 354. & c. 355. & c. 356. & c. 357. & c. 358. & c. 359. & c. 360. & c. 361. & c. 362. & c. 363. & c. 364. & c. 365. & c. 366. & c. 367. & c. 368. & c. 369. & c. 370. & c. 371. & c. 372. & c. 373. & c. 374. & c. 375. & c. 376. & c. 377. & c. 378. & c. 379. & c. 380. & c. 381. & c. 382. & c. 383. & c. 384. & c. 385. & c. 386. & c. 387. & c. 388. & c. 389. & c. 390. & c. 391. & c. 392. & c. 393. & c. 394. & c. 395. & c. 396. & c. 397. & c. 398. & c. 399. & c. 400. & c. 401. & c. 402. & c. 403. & c. 404. & c. 405. & c. 406. & c. 407. & c. 408. & c. 409. & c. 410. & c. 411. & c. 412. & c. 413. & c. 414. & c. 415. & c. 416. & c. 417. & c. 418. & c. 419. & c. 420. & c. 421. & c. 422. & c. 423. & c. 424. & c. 425. & c. 426. & c. 427. & c. 428. & c. 429. & c. 430. & c. 431. & c. 432. & c. 433. & c. 434. & c. 435. & c. 436. & c. 437. & c. 438. & c. 439. & c. 440. & c. 441. & c. 442. & c. 443. & c. 444. & c. 445. & c. 446. & c. 447. & c. 448. & c. 449. & c. 450. & c. 451. & c. 452. & c. 453. & c. 454. & c. 455. & c. 456. & c. 457. & c. 458. & c. 459. & c. 460. & c. 461. & c. 462. & c. 463. & c. 464. & c. 465. & c. 466. & c. 467. & c. 468. & c. 469. & c. 470. & c. 471. & c. 472. & c. 473. & c. 474. & c. 475. & c. 476. & c. 477. & c. 478. & c. 479. & c. 480. & c. 481. & c. 482. & c. 483. & c. 484. & c. 485. & c. 486. & c. 487. & c. 488. & c. 489. & c. 490. & c. 491. & c. 492. & c. 493. & c. 494. & c. 495. & c. 496. & c. 497. & c. 498. & c. 499. & c. 500. & c. 501. & c. 502. & c. 503. & c. 504. & c. 505. & c. 506. & c. 507. & c. 508. & c. 509. & c. 510. & c. 511. & c. 512. & c. 513. & c. 514. & c. 515. & c. 516. & c. 517. & c. 518. & c. 519. & c. 520. & c. 521. & c. 522. & c. 523. & c. 524. & c. 525. & c. 526. & c. 527. & c. 528. & c. 529. & c. 530. & c. 531. & c. 532. & c. 533. & c. 534. & c. 535. & c. 536. & c. 537. & c. 538. & c. 539. & c. 540. & c. 541. & c. 542. & c. 543. & c. 544. & c. 545. & c. 546. & c. 547. & c. 548. & c. 549. & c. 550. & c. 551. & c. 552. & c. 553. & c. 554. & c. 555. & c. 556. & c. 557. & c. 558. & c. 559. & c. 560. & c. 561. & c. 562. & c. 563. & c. 564. & c. 565. & c. 566. & c. 567. & c. 568. & c. 569. & c. 570. & c. 571. & c. 572. & c. 573. & c. 574. & c. 575. & c. 576. & c. 577. & c. 578. & c. 579. & c. 580. & c. 581. & c. 582. & c. 583. & c. 584. & c. 585. & c. 586. & c. 587. & c. 588. & c. 589. & c. 590. & c. 591. & c. 592. & c. 593. & c. 594. & c. 595. & c. 596. & c. 597. & c. 598. & c. 599. & c. 600. & c. 601. & c. 602. & c. 603. & c. 604. & c. 605. & c. 606. & c. 607. & c. 608. & c. 609. & c. 610. & c. 611. & c. 612. & c. 613. & c. 614. & c. 615. & c. 616. & c. 617. & c. 618. & c. 619. & c. 620. & c. 621. & c. 622. & c. 623. & c. 624. & c. 625. & c. 626. & c. 627. & c. 628. & c. 629. & c. 630. & c. 631. & c. 632. & c. 633. & c. 634. & c. 635. & c. 636. & c. 637. & c. 638. & c. 639. & c. 640. & c. 641. & c. 642. & c. 643. & c. 644. & c. 645. & c. 646. & c. 647. & c. 648. & c. 649. & c. 650. & c. 651. & c. 652. & c. 653. & c. 654. & c. 655. & c. 656. & c. 657. & c. 658. & c. 659. & c. 660. & c. 661. & c. 662. & c. 663. & c. 664. & c. 665. & c. 666. & c. 667. & c. 668. & c. 669. & c. 670. & c. 671. & c. 672. & c. 673. & c. 674. & c. 675. & c. 676. & c. 677. & c. 678. & c. 679. & c. 680. & c. 681. & c. 682. & c. 683. & c. 684. & c. 685. & c. 686. & c. 687. & c. 688. & c. 689. & c. 690. & c. 691. & c. 692. & c. 693. & c. 694. & c. 695. & c. 696. & c. 697. & c. 698. & c. 699. & c. 700. & c. 701. & c. 702. & c. 703. & c. 704. & c. 705. & c. 706. & c. 707. & c. 708. & c. 709. & c. 710. & c. 711. & c. 712. & c. 713. & c. 714. & c. 715. & c. 716. & c. 717. & c. 718. & c. 719. & c. 720. & c. 721. & c. 722. & c. 723. & c. 724. & c. 725. & c. 726. & c. 727. & c. 728. & c. 729. & c. 730. & c. 731. & c. 732. & c. 733. & c. 734. & c. 735. & c. 736. & c. 737. & c. 738. & c. 739. & c. 740. & c. 741. & c. 742. & c. 743. & c. 744. & c. 745. & c. 746. & c. 747. & c. 748. & c. 749. & c. 750. & c. 751. & c. 752. & c. 753. & c. 754. & c. 755. & c. 756. & c. 757. & c. 758. & c. 759. & c. 760. & c. 761. & c. 762. & c. 763. & c. 764. & c. 765. & c. 766. & c. 767. & c. 768. & c. 769. & c. 770. & c. 771. & c. 772. & c. 773. & c. 774. & c. 775. & c. 776. & c. 777. & c. 778. & c. 779. & c. 780. & c. 781. & c. 782. & c. 783. & c. 784. & c. 785. & c. 786. & c. 787. & c. 788. & c. 789. & c. 790. & c. 791. & c. 792. & c. 793. & c. 794. & c. 795. & c. 796. & c. 797. & c. 798. & c. 799. & c. 800. & c. 801. & c. 802. & c. 803. & c. 804. & c. 805. & c. 806. & c. 807. & c. 808. & c. 809. & c. 810. & c. 811. & c. 812. & c. 813. & c. 814. & c. 815. & c. 816. & c. 817. & c. 818. & c. 819. & c. 820. & c. 821. & c. 822. & c. 823. & c. 824. & c. 825. & c. 826. & c. 827. & c. 828. & c. 829. & c. 830. & c. 831. & c. 832. & c. 833. & c. 834. & c. 835. & c. 836. & c. 837. & c. 838. & c. 839. & c. 840. & c. 841. & c. 842. & c. 843. & c. 844. & c. 845. & c. 846. & c. 847. & c. 848. & c. 849. & c. 850. & c. 851. & c. 852. & c. 8

qui legem sequuntur. Sciebant enim & Phinees a repudiatum ad iusticiam, quia sacrilegos interemerat, & ad preces Heliz b' ignem delendendi de celo, ut Prophetae vindicaretur injuria.

C. ¶ Ut Propheta] Hoc sicut addita, quoniam referuntur ab hisdem Gratiano infra ead. c. filio.

Potest in bac probatione Apostolorum illud intelligi. **Apostoli** non ego iustitia, sed amaritudini odii & injuriam sua expulsus vindicandam Samaretanum igne vulnerum confonere. Dominus auctor ueluti eo injuriam propria persona cum patetis & gaudio tolerare, injuriam vero ferituris domino non inuitum relinqueret, ait. c. [Nostri, cuius Spiritus est?] Hinc etiam Petrus, qui cum aliis audierat: [Heus d' eritis, cum malo exerceris vobis homines, & perficiatis vos, & dixeris omnes malum adversarios: gaudete in illa die, & exultate, quoniam rorera vestra copiosa est in celo.] consumatis fibi illatas cum gaudie sapientia; peccata vero, quae in Deum committentes, acerrimi puniescat. Vnde Antonius c. & Sophiam Spiritus sancto mentientes mortis penitentia perculit. Sic etiam Paulus dum a suo contemptu pars ad monitione, & multimedio commendatione sui Cornelianos revocaret, magnum illum Eymani, f' qui credidit & fiducia reprobabat, caccata percussit: ut catari perterriti predicationem ejus non impeditarent, sed in Christum credentes anima exortantes effagerent. Et Cornelius g' alios fornicatorem, qui se Deum peccavat, satana ad scandala tradidit.

C. XXVII. ¶ Pro injuria Episcopo aliquem excommunicare non licet.

Hinc etiam Gregorius scribit Ianuario Episcopo, reprobens eum, quid ei injuriam propria persona queram excommunicare, dicens l. 2.

med. so. episcopis.

Intra per querelas fidolorum vir clarissimus fratrem te tua fructu excommunicatum, anathematizatumque conquefuerit. Quod ob quam rem factum fuerit, dum a clero tuo, qui praeferens erat, voluntarius adiudicare, pro nulla alia causa, nisi pro eo, quod te injuriaverat, factum immotus. Quae res nos vehementer affigit: quod si ita est, nihil te ostendit de celestibus cogitare, sed terrenam te conversationem habet significans; dum pro vindicta proprii injuria (quod facias regulis prohibetur) maledictionem anathematis invexit. Vnde de cetero omnino cito circumfususque, follicitus, & talia cuiquam pro defensione proprii injuria tue inferre denouo non praefumas. Nam si tale aliquid feceris, in te scias postea vindicandum.

Hinc idem in homines offendit, quod peccata, quae in Deum vel proximum committuntur, a nobis priuidentur; ea vero quibus in nos delinqunt, patienter vel toleranda, vel possumus dissimulanda sunt, ait.

C. XXVIII. ¶ Valde offendit, qui dominica de bis tempore dimittit.

Sic, qui praeclarus est, debitori dominico culpas impune dimittit, non medioricte profecto offendit, qui debita celestis Regis & Domini sua praesumptione solvit. Ea namque, quis in nos committuntur, facile possimus dimittere; ea vero, quae in Deum commissa sunt, cum magna dilectione, nec sine penitentia debe mus relaxare.

5 pats. **S**ed omnis culpa dimissa recidivo i dolorem non ad animum revocari non debet.

C. XXIX. ¶ Injuria, cum semel remittiuit, iterum revocari non debet.

Unde Gelasius Geronto, Ioanni, Germano, &

Petro Episcopi.

Sic illis, ubi haec acta sunt, praeferit Stephanum, & supplicatione fu-

a Num. 15. b 4. Reg. 1. infra ea. filic. 9. objicitur. c Luc. 5. & Matth. 5. e Alts. f Ad. 9. g 1. Cor. h Polyc. 17. tit. i al. reditivo.

cepta, cum, qui male tractatus est, ignorante, tendit ablatione remissa punitio recidivo a dolore non debet iterari: divina b' scilicet imitacione elemosina dimissa peccata ultro non redire, non patitur. Sed nihil vel de satisfactione probabitur, vel de resiliene transactum dilectionis vestre ferme modum, quatenus, sive nunc saltem poterit competere auctoratio proveniente, illud, potius exerceant, ubi auctoritate posuit auctor: sive irremissibiliter posset esse, ibidem nihilominus vindicetur, ubi plausita osta praefumpto.

6 pars. **S**ed objectum illud Ambrosii: [Alii c' propter ignis detractione de celo, ut Propheta vindicetur injuria] tunc intelliguntur factum, quando Accubus d' Rex iste p' latrone illam traxit amorem, & sex mensibus, qui factum p' precibus Helis clausum est, cotion amissione, & negligencia diu quinquageneris ad Heseciam, qui dicitur: [Si Rex Israei vocat te: qui ait, Si bene fac, dona de celo, & consumas vos, & statim agnus defecatur a cunctis vestris iniquitatibus.] Quip' factio non eis meriti auctor d' deo, sed quid ille efficit uera Deus, quem obtemperat, non cuius cunctis flagrō proprii corporis legeb' mundu' praecepit, sed evidenter misericordia nostra circa eum. Invenimus non alia, sed tantum injuria Domini ipsius mitigata, quam venitata est, ut catari terrebantur.

G. XXX. ¶ Apostolicus anathematizat quia eum experit, vel qui deinceps Episcoporum aliquem ceperit.

Item objectum illud Silvesteri Papaz d' Am-

rem Episcopum.

Guilliarus i' patricius & nostrar' mandr' si se venire pacifice pro quibusdam celestibus positionibus in palatium Principis, & ad principis cundum velum retinuit omnem decursum deponit, qui mecum veniebat, & nullum permisit utrumque solum & Vigilium Diaconum solitum f' deinceps viventem, & ante pradiast' & patriciam, & seruit in exilium, in quo suffertur modis persecutio, aqua angustia. Ego tamen propositus sum, ne dimittit officium meum, sed cum inde quos congregare potui, eos, qui talia erga me anathematizavisi, & una cum illis Apollonius f' deinde aucto' auctoritate statutus, nullum unquam salire aedifici, sicut deceptus sum: & si aliquis deceptus unquam Episcoporum taliter decepit, auctoritate sanctorum fieret in conspectu Dei & sacerdotum aporum. Idem Vigilio. **C** Habeto ergo cum his qui sentiunt, plena damnacionis sententiam, sacerdotem & ministrum ministerii sacerdotis spiritalis Sancti Iudicio, & Apostolica a nobis adiu- tante datur.

2. ¶ Prædictam patriciam [See manuscr. folia, & vita Silverii, ad hoc patrica vocata. Item, ad legib' patriciam patricium.]
Sed & hanc non sicut, sed eccl'sia majorum ult' est, hoc rem peccatum populi in paucis uel secundum & postmodum sua docuit, qui hi peccatum idolatria in paucis ult' videntur, monte paucorum cepimus paucos in prefatis terris, in posteriorum disciplinam paucos ipse peccata, uolue populi morte paucorum pauci-

a. al. Reditivo. b eadem veri verba latentes infra legib' 4. c. 4. Reg. 1. sup. ea quid Confr. d. 4. Reg. 4. d. divina. e. 4. Reg. 1. sup. ea quid Confr. f. 4. Reg. 1. sup. ea quid Confr. g. Polyc. l. 1. tit. 7. h. Polyc. l. 1. tit. 7. i. Polyc. l. 1. tit. 7. j. Polyc. l. 1. tit. 7. k. Polyc. l. 1. tit. 7. l. Polyc. l. 1. tit. 7. m. Polyc. l. 1. tit. 7. n. Polyc. l. 1. tit. 7. o. Polyc. l. 1. tit. 7. p. Polyc. l. 1. tit. 7. q. Polyc. l. 1. tit. 7. r. Polyc. l. 1. tit. 7. s. Polyc. l. 1. tit. 7. t. Polyc. l. 1. tit. 7. u. Polyc. l. 1. tit. 7. v. Polyc. l. 1. tit. 7. w. Polyc. l. 1. tit. 7. x. Polyc. l. 1. tit. 7. y. Polyc. l. 1. tit. 7. z. Polyc. l. 1. tit. 7.

pro a formicatione istius populi una die xxv. milia perierunt,
Sic & pro peccato inuermuratione vel tentatione nonnulli pueri sunt,
sciemus exemplum certe ut penitentiam cogenerent. Sic & quo-
modo nos ponit Deus, ut droma providentia etiam circa hu-
morum voglae cognoscatur: & nonnulli etiam per longa tempora
ad penitentiam expulsi, ut paucum sua benignitas misericordia
debet. Si etiam huius b. culturam Baal vindicaverit, sacerdotes &
prophetas ejus interficiunt, mox audierunt exponit peccata in-
numeris populi. Quid vero peccata, que publico indecio de-
fenser, paucum non sint, illo exemplo probatos, quo Christus, c
quatenus fides suorum novaret, non adiutor, sed partener tuteresse
etiam.

C. XXXI. q. Iudicis non est sine accusero da-
mnare.

Vnde Ambrofus super primam epistolam ad
Corinthios, cap. i. art.

Sicut quis porfarem non habet, quem sciri reuni-
abutur, aut probare non valet, inimicus est: & ju-
dicii non est sine accusatore damnare, quia & Dominus
Iudas, & clam i. si ruerit, quia non est accusatus, &
nimis obiectum.

¶ Cum fut. Additio hic sunt aliqua verba ex originali,
similiter uenit sententia quando multitudine est in cuius-

C. XXXII. q. Quod à multitudine peccatur, vel
deinceps multitudinem habet, secundum ab
ecclesia non punire, sed
defletrum.

Vnde Augustinus in lib. 3. c. 2. contra epistolam
Carthaginensem.

Non e potest esse salubris à multis correptio, nisi
Nam ille contipitur, qui non habet sociam multi-
tudinem. Cum vero idem morbus plurimos occupa-
verit, nihil aliud bonis refat, quam dolor & genitrus,
an perillid figurum, quod Ezechiel f. sancto revelatur,
illach eradicat ab illorum vallatione mereantur, & infra-
Revera, si contagio peccandi multitudinem invaserit,
divina discipline severa misericordia necessaria est.
Nam consta (parationis & innatis & sum, & permissio-
nibus atque fatigatis, quia impia & superba sunt h. &
plus perinde infirmos bonos, quam corrigan cani-
mos mali & infia. ¶ Turba a suminiq[ue]rum, cum
facultas est in populis promovendi sermonem, gene-
rali obligacione ferenda est: & maxime, si occa-
sionem aquae opportunitatem præbuerit aliquod flagel-
lum detiger Domini, quo eos apateat pro luis meritis
vapulare.

Principia i. vero Evangelica k. de dilectione inimicorum, &
misericordia impendenda proximi, exhortationes quoque Apostoli 1
et 10. vel potius immixta, non estuus intelligenda sunt, ut
peccati vel relaxare imputatio, sed ut delinqutere, correctio, &
penitentia iniquitate sufficiat, donec per sententiam iudicis, admis-
sione correptionis, malorum relatu exortationem. In hoc ergo ju-
niorum del gere inimicorum, & misericordi eorum, ut de eorum perditione
dolentes, eorum faborem defensione, & pro eorum correctione
quæda laboramus & venimus, penitentibus solita imperdanza,
aut alterius mens pertinet, non ut pertinet, & in malo perfec-
tiones imputare debemus. Sicut enim erga penitentes non se-
vit, sed misericordia est munere, iuxta illud: n. [Noli 1. offe-
rere, quia est iustitia, qui perit, iustitia sua.] Et iterum: o
[habetis sicut misericordia vestre, qui non fecit misericordiam.
¶ item illud Apoll. 1. secunda epistola ad Corinthios: p. [Cui ali-
quid donauit, & ego. Nam & ego, si quid donavi propter vas

dona ea a scripto Christus donaret, ut non circumveniamur a fata-
na. Non enim ignoramus cogitationes ejus. [Qui quis nequit con-
fessando decipere, facit nimis afferre.] I. scit, inquam, penitentie-
bus, ut dictum est, misericordies est iubere, si impenitentibus &
obstinatis in mala misericordiam impendere problemat.

¶ ¶ Nolle. Gratianus non referit ipsa pressus verba ecclie-
sophis. Ex enim si habent: Hæc quoque vidi in diebus va-
nitatis meæ, iustus perit in iustitia sua, & impius multo
vivit tempore in malitia sua. Noli esse iustus multum,
neq; plus sapias, quam necesse est, ne obſupquetas.

C. XXXIII. q. De iusta & iniusta mi-
sericordia.

Vnde Ambrofus in sermone 8. in Psal. 118.

E St b iniusta misericordia. Denique in lege & scri-
psum est de quodam: (Non misericordies illius.) Et
in libris Regnum regis, quia Saul potest contraxit
offensam, quia miseratus est Agag, bohemum Regem, quem
probuerat sententia divina severari. Itaque e. si quis
latronem filii deprecantis motus, & lachrymis con-
jugis ejus inflexus absolvendum putet, cui adhuc latro-
ciniandi alpice affectus, nonne innocentes tradit exitio,
qui liberat multorum exitia cogitantur? Certe signa-
rium reprimit, vincula dissolvit, cur laxat exilio, cur la-
trocinandi, quia potest clementiori via, non eripit facul-
tatem, qui voluntatem extorquere non potuit? Dein-
de i. inter duos, hoc est, accusatorem & reum, pari peri-
culo de capite decermentes, alterum, si non probasset,
alterum, si esset ab accusatore convictus, non id, quod iu-
stitia est, iudex sequatur: fed dum misericordia rei, dannet
probantem: aut dum accusatori faret, qui probare non
posset, addicat innoxium: non potest igitur haec dici ini-
sta misericordia. In ipsa ecclæsa, ubi maxime misericordia
debet, teneri quam maxima debet forma iustitiae, ne quis
à communione confortio abstentus, & brevile lachry-
ma, atque ad tempus parata, vel etiam uberioribus fle-
bus communionem, quam plurimos debet postulare
temporibus, à facilitate g. sacerdotis extorqueat. Non
nec enim i. indulget indigo, plurimos facit ad prola-
pionis contagio provocari? Facilitas enim venit, in-
centium tribuit delinquendi.

¶ ¶ Abstentus] Antea legebatur, à confortio communi-
onis vel criminationis abstractus. Emendatum est & hoc
& multa aliæ ipso originali:

C. XXXIV. q. Non debemus in mala causa
pauperi misericordia.

Item Augustinus in libro Psalmorum,

Psal. 32.

N E amissio i. iudicio sis pauperi in mala causa miser-
icordia, cuius si pars siccello, percius cor, & tanto
nequio reddit, quanto iustum ibi facere videtur.

¶ Feri eadem fonte in glossa ordinaria in Psal. 32. ad vers. Dili-
git misericordiam, ex beato Augustino collecta sententia.

C. XXXV. q. Hominis est misericordium po-
catoris irascentium.

Idem.

D Vo. k ista nomina cum dicimus, homo peccator,
non utique frustra dicuntur. Quia peccator est, cor-
ripe: quia homo est, misericordia: nec omnino liberabis
hominem, nisi cum persecutus fuerit peccatore. Huic
officio nominis i. invigilat disciplina, sicut cuique re-
genti apta & accommodata est, non solum Episcopore
gentilebem suam, sed etiam pauperi regenti familiam
suam, matris regenti conjugem suam, patri regenti
prole suam, judici regenti provinciam suam, Regi re-

a 2 Petri. 11. b 3. Regum cap. 11. c Ioani. 12. d Sup. 2.
e 1. de manefacta. ver. 1. ut S. Ambrofus. Cap. l. s. cap. 244.
f 1. in prole. Panorm. ep. presb. 16. 17. f Ezekiel. 9.
g 1. animaria, h al. fusa. i Supra eadem. hac autem.
k Luc. 6. i Gal. 6. m al. peccanti. n Ecclesi. o Iac. 2.
p 2. Corinthis. 2.

a In persona Christi.] orig. Glossa inter. ibid. b Anf. l. 3. c. 31.
Polyc. l. 6. tit. 21. c Deut. 19. d i. Reg. 11. e Atqui si quis la-
tronum] orig. f al. Demig. g al. facultatis. h Et glo. ord. ibid.
i al. cammis. k Beda Gal. 6. Polyc. l. 6. tit. 21. Anf. l. 3. c. 71.
l omni.] vera loſſi.

Cc 4

prohibebantur, & ad terram promissionis compellebantur: si voluntas mala semper fuit permittenda est liberari, quare Paulus non est permisus ut pessima voluntate, quae persequatur ecclesiam, sed a prostrare, ut excaretur: excaecatus, ut mutaretur: mutatus, ut minteretur: missus, ut qualia fecerat in errore, nilla propter patetetur: si voluntas mala semper fuit permittenda est libertari, quare moneter pater in frugipediis fandis, filium durum non solius verbis corrigeret, sed etiam latera eius tundere, ut ad bonam disciplinam coactus ac domino dirigatur? Vnde idem dicit: [Tu percuts eum virga, animam autem ejus libera a morte.] Si mala voluntas semper fuit permittenda est libertari, quae corripuntur negligentes padres, & dicunt ei: [Errantem omen non revocatis, perdita non inquisitis.] Et vos oves Christi efficiatatem Dominum portatis in sacramenta, quod accepistis: fed erratis & periretis. Non ideo vobis disficiamus, quia revocamus errantes, & quia nimis peccatum. Melius enim facimus voluntatem Domini moventes, ut vos ad eum ovile redire cogamus, quam ecclési voluntati orium errantium, ut perire vos penitamus. ¶ Noli ergo iam dicere, quod te affidive ad dicere: Sivolo errare, sic vole perire. Melius enim non habemus non permittimus, quantum possimus. Modo, quod te in pietatum ut moreris, missis, unque libet. Sed quama crudelis es! illi contra voluntatem tuam, sed in pietatem tuam, illi contra voluntatem tuam, sed propter salutem tuam. Si ergo fatus sita corporalis sic custodiendis, ut etiam in molentibus ab eis, qui eos diligunt, ferre, quanto magis illa spiritualis, in cuius defensione eterna mecum: quamquam & in vita mortali, quam tu ipse inferte voluisti, non folium ad tempus, sed etiam in eternum morteiris: quia eti non ad salutem, non ad ecclesiam pacem, non ad Christi corporis unitatem, non ad famam & individuum charitatem, sed ad cula aliquia cogeritis, nec sic tibi ipse mortem inferre debuit. Considera scripturas divinas, & discute quantum potes, & vide utrumque fecerit aliquid aliud inforunum arque fidem, cum ab eius tanta malitia perpetiuisti, qui etiam ad eternum interittere, non ad vitam eternam, qui tu compelleris, adigebant. ¶ Reperi, sicut audio, quod in Evangelio & lectione est, recensisse à Domino xx. & discipulis & arbitris fuit male atque impiz discessiois suis, permisit: excepisse duodecim, qui remanerant, fuisse possum: [Nunquid & vos vultis ire?] Et non attendit, quia tunc primum ecclesia novo germine pullulabat, nondumque in ea fuerat completa illa propria: fuit adorabunt eum omnes Reges terrae, oportes gentes servientib[us]:] Quid utique quanto magis impleur, tandem maiorum ecclesia potestate, ut non solus invit, sed etiam cogar ad bonum. Hoc tunc Dominus significare voluit, qui quamvis haberet magna potestatem, prius tamen elegit commendare humilitatem. Haec & insula convixit similitudine satisfacti: ostendit, ubi misit ad invitatos, & veniremōlēctū, & ait g. seruo: [Exi in plateas 2, & vios civitatis, & pauperes ad debiles, & caicos, & claudos introducere. Et ait fervus Domino: Fadum est, ut imperiū, & adhuc locus est. Et ait Dominus seruo: Exi in vias & sepe, & compelle intrare, ut impinguatur dominus meus]

Vide nunc quemadmodum de his qui prius veneruntur, dictum est, introduc eos: nunc a dictum est, compelle. Ita significata sunt ecclesiæ primordia adhuc crescentia, ut essent vices etiam compendienda.

¶ Attende ergo] Locus hic: quemadmodum & multo ita in hoc capite emendatus est ex Augustino. Antea legebatur: Attende ergo, & confidere, quod non ideo voluntas bona misericorditer impedit, ut mala voluntas hominis diligit.

¶ In plateas] Sic emendatum est ex Evangelio B. Lucæ, expunctis duas vocibus. Antea enim legebatur, ex iusto in vias & plateas.

C. XXXIX. q. Hereticis utiliter parvuntur, quæ catholicis writeri inferuntur.

Idem super hoc memorem, tractauit ad cap. 3.

¶ Vando b' vult Deus concitare potestates adversus hereticos, adversus schismatics, adversus dissipatores ecclesie, adversus exsufflatores Christi, adversus blasphematores baptismi, non mirentur, quia Deus condit, ut à Sara verberetur Agar, & ponat ē cervicem: quia cum humiliata discederet à domino suo, occurrit ei Angelus, & dicit: d [Quid est Agar ancilla Sara?] Quidca estis estis domina, quid accidivit ab Angelo? [Revertere ad dominum eumam.] Ad hoc ergo affligitur, ut revertatur; atque utinam revertatur, quia proles ejus, sicut filii Iacob, cum fratribus hazardatatem tenebit. Mirantur autem, quia communuent potestates Christianæ adversus defensandos dissipatores ecclesie. Si non ergo moverentur, quomodo redderent rationem de imperio suo Deo? Intendat charitas vestra, quid dicam: quia hoc pertinet ad Reges facili Christianos, ut temporibus suis pacatam velim matrem suam ecclesiam habere, unde spiritualitate nati sunt. & paulo post. ¶ Nabuchodonosor Rex decrevit, dicens: f [Quicunque dixerint blasphemiam in Deum Sidrach, Misach, & Abednego, in instantium erunt, & dominus eorum in perditionem.] Ecce quomodo fecit Rex alienigena, ne blasphemaretur Deus Israhel, qui potuit res pueros de igne liberare. Etonantur, ut faviant Reges Christiani, quia Christus exsufflatur, à quo non tres pueri, sed orbis terrarum cum ipsis Regibus a gehennam igne liberatur. & infra. ¶ Quomodo ergo isti Reges non movereantur, qui non tres pueri attingunt liberos de flamma, sed scipios liberatos de gehenna? quando vident Christum, à qui liberati sunt, exsufflari in Christianis, quando audiunt dici Christiano, die te non esse Christianum. Talia facere, volume, & saltum talia pati nolunt. Nam videte qualia faciunt, & qualia parvuntur: occidunt animam, affligunt in corpore: sempiternas mortes faciunt, & temporales se perpetri conqueruntur.

C. XL. q. Ecclesia hereticis ratione perse-
quuntur.

Item contra literas Petilianas lib. 2. c. 79.

¶ VI. g. peccat, non peccat legis auctoritates, sed contra legi autoritatem. Quia vero interrogas me, quia si ratio persequendi, vicissim te interrogabo, cuius in vox in Psalmo dicens: h [Detrahente secreto proximo suo, hunc persequeris.] O ignore iraque persequitoris vel causam, vel modum, & noli tanta impunitia generaliter malorum persecutions i reprehendere. & j. c. ¶ Non enim persequimur vos, nisi quemadmodum vestras persequuntur faciliterem. Item sup. cap. 2. Petilianus dixit, si Apostoli persecuti sunt aliquem, aut aliquem tradidit Christus? Augustinus respondit, possem quidem dicere ipsam fatam omnibus malis hominibus esse pejorem, cui tamen tradidit Aposto-

a. al. Non. b. Polyc. l. 7. tit. 6. Anf. l. 12. c. 54. c. al. Supponas.
d. Genes. 2. e. al. dominus. f. Dom. 3. g. Ivo ps. cap. 334.
h. Psal. 109. i. al. proficisci.

C. 35

lus hominem a interitum carnis, ut Spiritus sic fal-
sus in die Dominis Iesu: itemque alias b., de quibus
dicit, [Quos tradidit satane, ut diffecat non blasphemare.
Ex] Dominus Christus flagello & expulsi de templo
improbos mercatores, ubi etiam conueniret e[st] testimoni-
um scriptura dicens, [E]t Zelus dominus tuus comedet
peccatores. Et cap. 19. Poftridem, quae pervio-
lentissimis turbis etiam ultra improbi, quae ecclesiis ca-
tholicis, ubi poteris advertere, quod immensabilis
exemplis res ipsa indicat? Sed dicimus, vos loca verba
et reflexus fulibus, & cedibus, quibuscum
qua poteritis. Quare ibi non auditis vocem Domini
dicens: [E]go autem dico vobis, non refilere ma-
lo? Aut si fieri potest, ut aliquando recte per vim cor-
poralem resistatur violenti, nec ide praecipuum velut
iure, quod audiunus a Domino: [E]go autem aperi-
vobis, non refilere malo; p[ro]pterea ille qui ex hoc fieri po-
test, ut per ordinarias f[ac]t[ur] legitimas potestas de fed-
ibus, que illicite usurparunt, vel ad injuriam Dei rei-
nentur, plus expelat impium, & iustus in iustum! Ne-
que enim eo modo perfecteum peractu p[ro]p[ter]a hunc pseudope-
phax a Hier[onimo] & quomodo ipse a Regi nequifimo
aut, quia flagellatus est Dominus a peccatoribus,
poteris passionis ejus comparandi sun, quis ipse de
templo flagellatos ejet. Reflat ergo, ut nihil aliud
requiriendum est faciemini, nisi utrum iuste, an impia-
vos separariatis a communione obierit terram. Nam
si hoc inventum fuerit, quid impie feceritis, non miti-
mini, si non defum ministris D[omi]ni, Pro quo quis flagellenti-
mi: quia perfecteum patimini non a nobis, sed fac
scriptum est, ab ipius factis veris. Et in libro de una
ecclesia, cap. 17. De perfectione verba quæcunq[ue] sedabili-
tur, si cogitres & intellegabis prouis non omnem perfectio-
nem esse culpabilem. Alioquin non laudabiliter di-
ceretur: b[ea]tum est feceris proximo tuo, h[ab]eas
sequebar. Nam quotidie videmus, & filium de patre
tanquam de persecutori suo conqueri, & conjugem de
marito, & servum de domino, & colonum de possesse
re, & regum de judice, & militem vel provincialium de
Duce, vel Rege: cum illi plerique unanimum potes-
tate homines tibi subtilos peccatores leviorum, pos-
sumus a gaviosioribus malis prohibeant, atque compre-
hendant: plerunque autem a bona vita, & a bonis factis
minando & faviendo detercent. Sed cum a malo
illicito prohibent, correctores & consultores sunt: cum
autem a bono & lictu, peccatores & offenditores pro-
culpantur etiam qui prohibent a malo, à modum, pe-
catu modis occiditio[n]es excedat.

auxilium petat ecclesia.

Idem in epist. 40. ad Vincentium.

Non inventur exemplum in Evangelicis & Apologeticis literis, aliquid petitorum ad Regibus tuae pro ecclesia & contra inimicos ecclesie. Quis negat non inventari? Sed nondum implebar illa prophetia (Et nunc Reges intelligite, iudicinimi qui iudicatis terram, servite Domino in timore.) Adhuc enim implebitur illud, sicut in eodem Psalmo paulo superius dicitur: [Quae] fremuerunt gentes, & populi meditati finiania? Aitque Reges terre, & Principes conveniunt in unum adversus Dominum, & adversus Christum eis.] Verumtamen si facta praeceps in Prohetis eius libris figura fuerunt futurorum, in Rege illo, quod appellabatur Nabuchodonosor, utrumque tempus figura est; & quod sub Apostolis habuit, & quod nunc habet ecclesia. Temporibus itaque Apostolorum &

a 1.Cor.5. b 1.Tim.1. c Ioan.2. d Psal.68. e Matt.5.
f al.ordinates. g 3.Reg.18. & 19. h Psal.102. i al.levium
k Psal.2. l Daniel.3.

arytum illud impiebat, quod figuratum eloque-
memoratus p[ro]s & oculis cogebat ante mili-
tum, & recusantes in flamas mittebat. Nam
lud impiebat, quod paulo postin coden[er]at. Legi
cum eti[am] conve[nit ad honora[n]tiam Den[omi]ni
revit in regno suo, ut quicunq[ue] blasphemet et
braci, Milach, & Abde[n]i, ponit debitis laqueis
ut ergo tempus illius Regis significaret prius temp[us].
Regum infidelium, quos partierunt Christum in
impis. Posterior verò tempus ejusdem & significati
tempora posteriorum Regum, iam fiduciam, quoniam p[re]mis
impi a pro Christianis. Sed plan in eis, qui fuisse
Christi erant, seducta perverberis, ne forte oculi
entranteret, & ad gregem aliter revocande finit, temp[us]
ata leviter, & magis manu[m]itudo felix servat, ut res
exiliorum, et magis damnatorum tribulatione
conducant confidere, quid & quare patitur, & si
exponere tumoribus & calamitibus hominum impene
sas legit. Quis enim nostrū quis velut non
latet ab Imperatoribus das adversus facilius
ganorum? Et certe longe ibi pena ferens, conhu
c illius quippe imperialis capitale suppelletio
ab ovis autem corripondit ad coicendis habita
re, quia potius admoneremini ab excessu dicitur,
quod p[ro]letere punirentur.

C. XLII. q. Malos ecclesia justi persiquatur.
Item eiusdem ad Bonifacium comitum

*Item ejusdem ad Bonifacium comitem
epistola 50.*

Si et ecclesia vera ipsa est, ex qua perfectione
non quia facit, quareat ab Apollinis, quam
significabitur Sarra, quando perfectiones fac-
tancilia. Liberam quippe matrem nostram de
Hierusalem, idest, veranam Dei ecclesiam in illa
dicta fuisse figuram, que affligebat angeli-
cum melius discutamus, magis illa perfeccio-
rum superbiendo, quam illam Sarra coegeret illa
domini faciebat in iuriam, ita imponebat iuris-
cipianam. Deinde quero, si boni & confundantur
perfectionem, sed tantummodo patitur, non
putant enim in Pafmo vocem ubilegum, & iudeos
inimicos meos, & comprehendant illos, non con-
tar, donec deficiant. J. Ergo si veniam dicet, re-
ficeretur iustitia ei perfectio iusta, quia fac-
tum est p[ro]p[ter] ecclesia Christi, & i[st]i est iusta perficie[n]ta, qui
perfectionem patitur propter iustitiam; illi ven-
dita, qui perfeccione patiuntur propter iusti-
tiam, inde illa perfeccio diligendo, illi fringi-
rigat, illi ut evertant, ita ut revocet a error.

principient in errorum. &c. ¶ Quid autem contra fias impiates leges iustitiae instituit voluntatis, contra Regibus terra Apofolos talia, non confundit fuisse tunc tempus, & omnia suis imperiis? Quis enim tunc in Chrysium credidat imperium, qui pro pietate contra impianerat leges fuisse? quando adhuc illici propterim impianerat? [Quare & frequenter gentes, & populi mediterranei] Ita fuisse Reges terrae, & principes conserunt in unum adfervit, Dominum, & adfervit Chrysium eis.] Non dandum autem agebarunt quod prout in codem Psalmio dicuntur: [Est nunc Reges aeterni qui iudicatis terram, Sevir Domini more, & exultate in cunctis tremore.] Quomodo reges Domini fessi sunt in timore, nisi ea, quae contra Domini sunt, religiosa ferebant probando eti- plectendo? Alter enim servit quia domine ei, quia etiam & Rex est. Quia homo est, et servit

fideliter. Quia vero etiam Rex est, servit leges iusta precepientes & contraria prohibentes convenientem vigorem faciendo.

1. ¶ Etsi iusta] Addictus autem hæc uig. ad vers. ista itaque & multa alia ex ipso originali emendata.

C. XLIII. ¶ Exempla Christi malo cogendi sunt ad bonum.

Item in eadem epistola.

¶ Quid & nos potest amplius amare, quām Christus, qui & animam suam posuit pro oībus suis? Et tamen, cum Petrum, & alios Apóstolos solo verbo vocavit, Paulum & prius Saulum, ecclæsias lux potissimum adiutoriorem, sed horrendum antea vaſtationem, non solūmō compescit, verum etiam potestim prætrahit, arque infidelitatem tenebris favitentem, ad deliciandum lumen nescio. Si ut surgeat, prius corporis occidere perculpit. Cid, & quando aperitis oculis nihil videtis, si eos falsos habebet, non ad impositionem manus sanar, ut eorum aperiretur obitius, tantumquam quibus clausa fuerit, inde cedidit scriptura narratur. Vbi est, quod isti clamare conuenerunt, libet enim ei credere, vel non credere: cui d. viii Christus inquit: q[uo]d me cogno? Ecce habent eum Apóstolos: agnoscem: in eis prius cogentem Christum, & poëta docentes: priusferentes, & poëtae confolantem. Miserum est autem quomodo ille, qui poena corporis ad Evangelium conditus intravit, plus illis omnibus, qui solo verbo vocati sum, in Evangelio laboravit, & quem majorum compulsa charitatem, eius p[er]fecta charitas foras multissimum. Cur ergo non cogere ecclæsias pedis filios, ut credent, si perdit i filii coegerunt alios, ut perirent?

1. ¶ Si perdi] Hoc usque in finem sicut addita ex originali, & sic emendata.

C. XLIV. ¶ Non crudelitate, sed dilectione Moy-

se populum flagellavit.

Item contra g. Euseb. ab. 22. c. 79.

¶ Quid & crudelis Moyses i am mandavit, aut fecit, quoniam communis ibi populum sancte zelans, & unicu[m] deo subdum, cupiens, poëtae cognovit ad fabricantes & colendum idolum aëtusifex, mentemque impudicum profluvitiam dæmonibus, in paucos eorum vindicis gladio, queus Deus ipse, quem offendebant, sibi & fecero iudicio volebant, mortiferi, & in patienti falibetum terruit, & disciplinam, in posterum lassit. Nam cum nulla a crudelitate, sed magna dilectione secessit, quod fecit, quis non in verbis eius agnoscat, cratus pro peccato eorum, & dicentia, [in] dimitti illis peccatum] dimittit: si autem non, debet me de libro tuo.] & 3. Sic plenè & Apololus k. non credenter, sed amabiliter tradidit hominem fatigatum in interiori carnis, ut Spiritus ejus falsus sit in die Domini Iesu: tradidit & alios, i ut different non blasphemant.

G. XLV. ¶ Non impunitur fidelibus, quae ex-

ficiunt aut tormenta exercunt, aut capi-

lent sententiam.

Item Innocentius Papa epif. g. ad Exuperianos.

Episcopum Thibaldensem, &c.

¶ Vñfum, m. eit etiam super his, qui post bapti-
smum administraverunt, & aut tormenta sola n-
executant, aut etiam capitalem protulere lenientiam.
Nihil de his legimus a majoribus diffidimus. Moni-
terante cum à Deo potestes has fuisse concessas,

& propter vindictam noxiiorum, gladium fuisse permis-
sum, & Dei esse ministrum, i vindicem in hujusmodi
factum. Quomodo igitur reprehenderent factum, quod
auctore Deo videtur esse concessum? De his ergo, ut
haec tenor servarum est, sic habemus, ne aut disciplinam
evertente, aut contra auctoritatem Domini venite videa-
mur. Ipsis autem in reddenda ratione, gesta sua omnia
setabantur.

1. ¶ Ministrum j. Sicut emendatum est ex originali d' Rome:
Antea legebatur, & Dei ministerio esse datum in hujus-
modi vindices. Glosa autem optime etiam convenit uota
vindicem.

C. XLVI. ¶ Immane est dictator à euila, cum
legionis auditorias in improbus exercetur.

Item in eadem epif. c.

¶ Illud etiam scificari voluisti, an preces dicantibus
liberum concedatur unique propter baptifini regenerationem
a Principibus poscere mortificacijus, vel fan-
guinem de reatu. Quam rem Principes nunquam sine
cognitione concedunt, sed ad judices commissarijs, vel
crimina tempe remittunt, ut causa cognita vindicem-
tur i: que & cum quasci fuerint delegata, aut ab-
solutio, aut damnatio pro negotiis qualitate profertur.
Et dum legum auctoritas in improbos exercetur, erit di-
ctor immunis.

1. ¶ Vindicetur] Emendatum est ex originali. Antea legebatur,
autem vindicent, qui cum quasci fuerint delegata, &c.

C. XLVII. ¶ In corde nostro mador Deus o-
mipotens placatur.

Item Gregorius i Brundinida Regina Francorum,

lib. 7. mddt. i. epif. 5.

¶ Si quos iguit violenter, si quos adulteros, si quos
fures, vel alios pravis actibus fuderis cognovisti, De-
um de eorum i correptione placare felicitate: ut per-
vos flagellum perfidiarum genitum (quod quantum vi-
demus, ad multarum nationum vindictam-excitatum est)
non inducas, ne si quod non credimus, divina ultiōni-
rancidus sclerotorum fuerit actione commota, bellū
dūs intermixt, quos delinquentes ad restituendis viam
Dei præcepta non reverant.

1. ¶ Deorum] Sacrifitium est ex varia codicibus op-
ficulariis B. Gregori. Anteret. Deorum.

2. ¶ Per vos] In originali est. Super vos. sed ob glosam in
vers. flagellum, non est mutatum.

C. XLVIII. ¶ Ecclesiastice religionis iniuria
etiam bellis sunt coercendi.

Item Genesias patricio & Exarcho Africis.

lib. 1. epif. 72.

¶ Scilicet & excelleniam vestram hostiis bellis in hac
vita Dominus victoriarum fecit luce fulgere, ita o-
portet etiam in iunctis ecclæsias omni vivacitate men-
tis & corporis obviare: quatenus ejus ex utroque trian-
pho magis ac magis enticet opinio: cum & foren-
dis bellis adversarii catholiciæ ecclæsiae pro Christi-
na populo vehementer obstat, & ecclesiastica prox-
ima sicut bellatorum & Domini fortiter dimicatis. No-
num el enim heretica religionis viros, si eis, quod ab-
sist, suppetit nocendi licentia, contra catholicam fidem
vehementer infurget; quatenus herefœs fax venena
ad tabefacienda, si valuerit, Christiani corporis mem-
bra transfundant. Cognovimus enim eos contra ca-
tholicam ecclæsiam, Domino eis adverstante, colla sub-
rigere, & fidem velle Christiani omnibus inclinare: sed
eminencia vestra consatis eorum comprimat, & superba-
bas eorum cervices iugis restituidis premat. Conci-
lium vero catholicorum Episcoporum admoneri pra-
cipite, ut Primister non ex ordine loci, & postpositi vi-
ta meritis faciat: quoniam apud Deum non gradus
a. 10. p. 10. c. 54. b. Angel. 16. 13. c. 94. c. Angel. L. 13. c. 294.
d. 4. R. 26. 26.

cicognior, sed virtus melioris actio comprobatur. Ipse vero Primas non paup (scit moris est) per villas, sed in una, juxta cursum electionem, civitate residet; quatenus adepta dignitas meliori ingenio resiliendi Donatius possibiliter disponatur. Ex concilio vero Numinis, si qui defideretur ad Apostolicam sedem venire, permittit, & si quilibet eorum viri contradiceret voluntate obviare. Magis & profecto excellenter vestra apud cretorem gloria proficit, si per eam dispersum ecclesiasticum poterit societas reficiatur. Cum enim largita munera ad nominis sui gloriam conspicit reverari, tanto largiora tribuit, quanto per eum religionis sua dignitatem viderit ampliari. Perseverantes præterea paternæ charitatis affectum, Dominus petimus, quod s. brachium vestrum ad comprehendendos hostes forte etiam & mentem vestram fidei zelo & velarmacrogliadis vibrantis excusat.

C. XLIX. ¶ Merito fides, bellorum paratur virtus.

Item ad eundem, lib. i, epist. 72.

Et non ex fidei merito, & Christiana religionis gratia, tanto excellenti vestra bellicorum actuum prosperias eveniret, non summopere miranda fuerit; cum sciamus, haec etiam antiquis bellorum dictibus fuisse concessa. Sed cum futuras, Deo largiente, victorias, non carnali prouidentia, sed magis orationibus praevenitis, sit, ut huc in stuporem venias, quod gloria vestra non terreno consilio, sed Deo desuper largiente defendat. Vbi enim meritorum vestrorum loquax non diffidet opinio? Et bellum vos frequenter appetere non defidet fundenti fanguinis, sed dilatata causa reip. in qua Deum coli concipimus, loquitur: quatenus Christi nomen per subditas gentes fidei predicatione circumque discurrat. Sicut enim exteriora vos virtutis opera eminentes in hacve confidunt, ita & internorum ornamenta ex corde mundo procedentia in futuram vitam coelestium gaudiorum participatione glorificantur. Plurima enim pro pacientiis oibis B. Petri Apostolorum Principis excellentiam vestram præfuisse dicimus; ita ut non parva loca patrimonii ejus propriis nuda cultoribus, largitus Dacorum a habitatoribus, restauraverit. Quicunqueigitur hic illi Christi animis mente conferit, horum retributioem per spem in futuro iudicio sustinet.

i. ¶ **Futuram.** In diebus codicibus epifoliarum legitur, in futurorum gaudiorum participatione: in uno vero manu scripto, in futura coelestium gaudiorum participatione. In codice tamen Vaticanus legitur quodnammodum apud Grotianum.

z. ¶ **Dacorum.** In libro epifoliarum imperiis, & duobus manuscriptis legitur, dadiorum. In aliquo vero antiquus Gratianus exemplaribus est. Dacorum, vel aliorum habitationibus, pars. Breueri monstrantur eis, quod boni iudicabiles persequuntur malos, & mali damnabiles persequuntur bone. Illud autem Apololi: [Tu autem qui es, qui judicas alienum servum?] de alieni cordis occulti intelligentia est. Quid vindictam inferri posse monstratur est. Non refutare, quod debet inferri, & quod magis diligenter illi, qui pauperrimi, quam qui impensis relinquenti: quod utrum multorum auctoritate probatur.

C. L. ¶ Ad iram Dei provocatur cum male prætra differuntur.

At enim Augustinus.

Si ea r, de quibus vehementer Deus offenditur, in sequi vel ulcisci differimus, ad irascendum utique divinitatis patientiam provocamus. [Nonne & Anchör filius Zare præteriti mandatum Domini, & super

a. al. Putaverit. b. al. Magna. c. al. quo. d. ab aliis orig. Burch. l. 13. c. 2. Anf. lib. 13. c. 20. Ivo p. 16. c. 19. f. al. Christiana. g. Iof. 22. h. al. Aliqua.

omnem populum Israël ita ejus incubuit? Ut ille unus homo, oeq. utinam solus periret in seculo hoc?

i. ¶ Si ea l. Ugo ad verf. provocamus, fin. singul. Gregor. lib. 2. m. 2. l. 11. ep. 27. c. 2. cap. Martini a Tours. menat Notario. Reliqua vero non habet legatum, sed fuit scrip. cap. 22. folie.

C. L. ¶ **Vindicta.** que ad correlium suum non est privata.

Item Augustinus de fortuna Domini in morte,

lib. 1. c. 2. & 3.

Et a vindicta r, que valer ad correctionem, non prohibetur. Quia etiam ad interficendum patet, nec impedit illud propulsione, quo quisque præstet ab eo, quem corrum effe vult, plura preferre: si huic vindictæ referenda non est idoneus, nisi qui dum qui flagrare solent, qui se vindicare delerant, de cionis magnitudine supereraverit. Non enim mendum est, ne odisse parvulum filium parentes videtur cum ab eis vapalat peccans, ne percutieret. Etiam perfectio dilectionis, ipsius Dei patris imitatione proponitur, cum in sequentibus dicunt: [Oligim inimicos vestros, beneficite his, qui oderunt vos, ut te pro eis, qui vos persequeuntur.] Et ratione deploratur per Prophetam. a. [Quem enim diligenter corripit: flagellar autem omnem filium, quem corripit dominus est: [Servus 2, qui neficit voluntatem Domini sui, & facit digna plagi, vagabundus: fatus autem, qui se voluntate Domini facit digna plagi, vapulabit multis.] Non ergo querit, nisi ut ille vindicta, cui rerum ordine percedat, & ea voluntate vindicta, qui patet: pavulunt flagella, quem per statum offisse monstra patet. Hinc enim aptissimum f. exemplum datum, quo flagellet post peccatum amorem proximi vindicari, quod punitum relinqui, ut illum, in quem & vindicatur, non in misericordia, sed correctione beatum velit: permissum, si opus sit, & quo animo plura toleraretur, ut quoniam vult esse correcitum, five in eum habentem concordem, hinc non habeat. ¶] Magni antea & fidelis viri, quanquam b optimis furent mortem sibi, quoniam non prebeat à corpore, formidabant non esse hunc eum corum tamen animum, qui ilam timuerunt, non nulla peccata morte punierunt. i. Non temere illis metus incutetur, & illis, qui morte perirent, non ipsa morte noceret, sed peccatum, quod aperirent, si viventer diminueretur. Non temere illis recubabat, quibus tale iudicium donaverat Deus, quod Helia & morte multos afficeret, & propria & igne divinitatis imperato: cum f. & alii multa agni viri codem Spiritu confundendo rebus humanis temere fecerint. m. De quo Helia cum exemplari dissident, n. discipuli Domini, comminorantes quod a celo ignem ad consumendum eos, qui ibi habuerint non prebeat, o. reprehendit p. in eis Domini non exemplum Propheta sancti, sed ignoramus vestrum, q. d. quod adhuc erat in radibus: animadvertem eum, amore correctionem, fed odio defederat vindictam. Itaque postrquam eos docuit, quid effet diligere proximum tanquam seipsum, infuso etiam Spiritu sancti & quem decem diebus complexis post ascendens iam defaperit, ut promiserat, nisi, non defuerit talis vestrum. Ex, quamvis multo rarius, quam in veteri Testamento. Ibi enim ex majori parte levigantes timore prenderemus, huc autem maxima dilectione liberu nutricemus. Non

a. al. Martinus. b. Al. I. 1. c. 2. I. 2. c. 6. d. al. Pro. 3. e. L. 12. f. al. Apollonius. g. al. I. 1. h. al. guram. i. ab aliis orig. k. Reg. 4. l. 1. m. al. fecerunt. n. L. 1. 9. o. al. præterit. p. M. q. Ad. 2.

& verbis Apostoli Petri Ananias, & uxori eius (sicut in Actibus Apostolorum a legimus) examines cederunt, & recruficiati sunt, sed sepolti.

¶ Ea vindicta] Apud B. Augustinum & Anselmum sicut lego.

Neque illi ea vindicta prohibetur, quæ ad correctionem valet etiam ipsa sententia pertinet ad misericordiam, nec impedit, &c.

¶ Sevus] Item hic locus refutatur est ex Evangelio &

¶ Angeli radit, & auctor emendata.

¶ Quia Pater] In originali legitur, qua pater in parvum filium, quem, &c.

C. LII. ¶ Que veritati contraria sunt, Christia-

na proposita debent.

Item Augustinus contra Cretonianum grammati-

cum, lib. 3.

Quoniam & Christianum i (inquit) persequitur, Christi

qui inimici sunt. Verum dicit, si non hoc in illo

propositum, quod Christo est inimicum. Neque enim

domina in Ierico, pater in filio, maritus in conjugi, cum

est unicus Christus, non debent persequi vita Chri-

tiana contraria veritas. An vero, si non persequantur,

non res negligenter merito tenebuntur?

¶ Cretonianus] Antea legebatur. Quisquis Christianus

magnum non persequitur. Encadens est ex origina-

li. Sunt causa sententia Cretonianus, quod etiam auctor glossa ante-

videt.

¶ Si non] Apud B. Augustinum est, sed hoc in illo

Venit Ios & Paulus, cum Gratiano concordant.

C. LII. ¶ Quemadmodum homo deus diligere

proximum sicut seipsum.

Item Augustinus ad Macedonianum, epist. 12.

Dicit: homo diligere proximum tanquam seipsum,

vel informatione doctrina, vel disciplina coet-

acione, adducit ad colendum Deum.

C. LIV. ¶ De ecclesi.

Item Augustinus ad Donatum Presbyterum,

epist. 26.

Alliant prebendam a malo, & cogendi ad bonum.

¶ Dicitur ergo disputatione B. Augustinus in e. disputatione,

quod. Hoc est sententia illius disputationis pauca verbo colle-

cta.

Eloco emendatique, quod vindicta est infra renda non a-

homo offendit, sed ego iustitia: non ut odium exercetur,

sed ut præter iuris.

Sed cum vindicta aliquando referatur

ad domum ruram, aliquando flagellum, aliquando etiam morte, que-

rum se pascunt iudica vel ministrare, mortis iradre.

¶ Quid autem multi licet aliquo occidere, illi præcepit

probatur, quo Dominus in lege hominidum protulit,

dicens, d. [Non occide], item in Evangeli: & [O-

mn. quia accipi gladium, gladius perirebit.]

C. I. ¶ Malum sunt interficiendi, sed flagellu-

mandandi.

Item Augustinus ad Marcellinum comitem, de Do-

ctrinaciliis f. illes, & clericos partis Donati,

quos Hispani civitate, g. ad judicium pro-

fatis conam, publice discipline cura deduxerat, à tua

nobilitate compri auditos, & plurimos eorum de ho-

micio, quod in Restituimus catholicum Presbyterum

committeret, & de cede Innocentii alterius catholicici

Presbyteri, neque ex oculo eius efficio, & de digito pra-

dicto nulla coquens. Vide mihi sollicitudo maxima in-

est. Aut. p. Isai. 10. c. 6. Psalm. 6. 15. c. Iudeo part. 10.

c. Psal. 11. 14. d. Ezech. 22. e. Matth. 26. f. Ans.

ibid. Poly. 1. 1. 12. g. 4. eccl. 12.

cussa est, ne forte sublimitas tua censet eos tamquam legum severitate plefendos, ut qualia fecerunt, talia patiantur. Ideoque his literis obiector fidem tuam, quam habes in Christo, per ipsius Domini nostri misericordiam, ut hoc ne facias, nec omnino fieri permittas. Quamvis enim ab illorum intentis definiatur possemus, qui non accusantibus nostris, sed illorum notaris, ad quos tuenda publica pacis vigilancia pertinebat, prefant videtur exanimi, nolumus tamen passiones fervor Dei, quasi vice taliorum, paribus suppliciis vindicari: non quod flebant hominibus sentientiam facinorum prohibeamus auferre, sed hoc magis sufficere voluimus, ut vivi, & nulla corporis parte truncati, vel ab inquietudine infana ad sanitatem otium legum coercitione dirigantur, vel à malignis operibus alii utili operi deparentur. Vocatur quidem & ista damnatio, sed quis non intelligat magis beneficium quam supplicium mincipandum, ubi nec faciendi relataxat audacia, nec peminentia medicina subtrahitur? Impetrat Christiane iudex pri patris officium: sic sufficere & inquietari, ut confiteare humanitatem memineris, nec in peccatorum atrocitatibus exercetas ulciscendi libidinem, sed peccatorum vulneribus curandi adhibeas voluntatem. Noli perdere paternam diligentiam, quam in ipsa inquietatione servasti, quando tantorum scelerum confessionem non extendeante equaleo, non fulcantis unguis, non urentibus flammis, sed virgaram verberibus eripi: qui modus coercitionis & à magistris artuum liberalium, & ab ipsi parentibus, & saepe etiam in judicis folet ab Episcopis adhibetur. Noli ergo atrocios vindicare, quod Iesu invenisti: inquirendi, quam puniendo necessitas maior est. Ad hoc enim & mitissimi homines facinus occultatim diligenter atque intanter examinant, ut inventant, quibus parcat.

¶ Notarius] In libro B. Augustini excus partim est notaria: partim, notaria. In codice Vaticano epistolarum ubiq. legit, notaria: & epist. 160, in qua eadem re agitur, in codice eius imperio ac manucripta legit, notaria: item, in Breviario in relatione primi diei festi, & secundi b. De notaria vero

mentio est in lego, ab accusatione, g. notariatore, ff. ad S. C. Tiberi. & C. & C. & C. & C. & C. & C. Apulejus etiam lib. 7, de affiniorum, habet, notarium: Et in glossario legit, notaria: & a poeg.

2. ¶ Succens] Sic eti mandatum, additis etiam nominis ex origina- libus, Ansino & Polycarpo. Antea erat, Sic succens] iniquitati memineris, ut non in peccatorum, &c.

C. II. ¶ Prater supplicium mortis, rei sunt puniendo.

Item Marcello, epist. 11.

P. Oena b. illorum, quamvis de tamnis sceleribus confessorum, rogo te, ut prater supplicium mortis sit, & propter confessiōnēm nostrā, & proper catholicam manuſtudinā commendandā. Ipse enim fructus ad nos pervenit confessiōnēl, quia invenit catholica ecclēsia, ubi suam erga atrocissimos inimicos ferat, exhibeat lenitatem. In tanta quippe crudelitate, quacumque prater sanguinem vindicta procererit, magna lenitatis apparet. Quo est modo quibusdam nostris illa atrocitate commotis videatur indignum, & quasi dissolutionis & negligēt simile, transītis tamen mortibus animorum (qui recentioribus factis solente turbulentis excitari) egregie luculentā bonitas apparet.

C. III. ¶ Malprimitiū factū à mōto, &

egendo ad bonum:

Idem Donato, Epist. 127.

V. Num & solum est, quod in tua justitia pertimesce-

mus, ne forte, quoniam quicquid malū contra Chri-

stianam societatem ab hominibus impiis, ingratissime

a habere,] orig. b. Poly. 1. 7. 11. 12. Ans. 1. 3. 11. c. Poly.

ibid. Ans. 1. 3. 12.